folklor/edebiyat, cilt:18, sayı:70, 2012/2

Geç Bronz Döneminde Kıbrıs-Myken (Akha) İlişkileri*

Ahmet Gözlü**

Giriş

Grekçe konuşan Akhalar, M.Ö. 2000'lerde Yunanistan'a geldiler (Brinton vd. 1964: 22). Akhalarla birlikte Yunanistan yarımadası ve Ege havzasına gelen halk toplulukları arasında İonlar ve Dorlar da bulunmaktaydı. Bu topluluklar da Grekçenin farklı lehçelerini kullanmaktaydı (Millas 1999: 30).

Myken (Akha) medeniyeti, M.Ö. 15. yüzyılda en parlak dönemini yaşamaya başladı (Warren 1989: 120) ve gelişmesinin erken dönemlerinde Girit (Minos)'ten açık bir şekilde etkilendi (Biers 1996: 65).

Bazı tarihçiler, Akhaların feodal nitelikte kent-devletleri kurdukları; toprağın sahibi olan soyluların, etrafı surlarla çevrili, tepe üzerine kurulmuş şatolarda oturduğu; toprağa bağlı halk kesiminin ise bu tepenin eteklerinde yaşadığı ve soyluların angarya işlerinde çalışmakla yükümlü olduğu görüşündedir (Aktüre 2003: 57). Akhalar pek çok tekniği, araç, gereç ve üretimini Girit'ten öğrendiler. Girit'te uzmanlık kazanmış fresk yapımcıları, zırh yapımcıları, kıymetli taş kesicileri ve diğer zanaatkârlar Akha kalelerinde çalıştılar.

* Bu makalede bağlamsal anlamları dikkate alınarak Myken ve Akha terimlerinin her ikisinin birlikte kullanımı tercih edilmiştir.

**Dr., Eskiçağ Anabilim Dalı

M.Ö. 1500 dolaylarında Mykenai'de yönetime gelen kral, gücünü yarımadanın tamamında duyurmuş, kuzeydeki yerleşmelerle kurduğu askerî ve ticari ilişkileri yoğunlaştırarak etki alanını genişletmiş, M.Ö. 1450-1400 yılları arasındaki bir zamanda da Girit'e ulaşmıştı. Girit'in gücünü kaybetmesinden sonra ise Mykenai'de yaşayan Akhalar, Ege dünyasının politik ve kültürel odağı konumuna geldiler (Aktüre 2003: 58-59). Akha savaşçı aristokrasisinin yaklaşık M.Ö. 1450'lerde Girit'e zorla nüfuz ettiğini gösteren yeterince kanıt bulunmaktadır (Mallory 2002: 86).

M.Ö. 1400-1200 yılları arasında Doğu Akdeniz'de çeşitli ticaret filolarının faaliyet gösterdiği bilinmektedir. Bunlar Mısır deniz filosu, Kilikya'da Ura, Doğu Akdeniz'de Ugarit gibi liman kentlerine ait olan tekneler, Kıbrıs ve Akhalara ait deniz güçleriydi. Akhaların, Girit'in egemenliğini ele geçirdikten sonra M.Ö. 1400'lerde bölgeler arası ticaret ilişkilerinde Girit'ten boşalan pazarı da ele geçirdikleri söylenebilir (Aktüre 2003: 66).

Akhalar, ticari faaliyetlerini çok geniş bir sahaya yaydılar. Doğu Akdeniz'de M.Ö. 14. yüzyılda, iki yüzyıl boyunca tüm ticareti ve pazarı ellerinde bulundurdular. Bölgede yalnızca ticaret yapmakla kalmadılar, Kenan (Canaan, bugünkü İsrail, Şam ve Lübnan'ı içine alan bölge) kentleri içinde tüccarlık kurumunu yerleştirdiler. Akhalar, özellikle Kuzey Suriye'deki Ugarit ve Ajalah'ta yoğundular ve M.Ö. 13. yüzyıl ile birlikte etkin bir biçimde Kıbrıs'ta ticari aktivitelerde bulunmuşlardır (www.sanal.web.tr/genel-kultur/123689-deniz-kavimleri.html).

Myken (Akha) Kolonizasyonu ve Kıbrıs

M.Ö. 13. yüzyıldan itibaren Mykenli grupların Kıbrıs'a hareketini birçok araştırmacı "kolonizasyon; İng. colonization" olarak vasıflandırırken, kimi araştırmacılar da "göç; İng. immipration", "sızmak; İng. penetration" anlamındaki terimlerle nitelendirmişlerdir (Leriou: 31). Buna göre, "Myken Kolonizasyonu", "Myken Göçü", "Myken Sızması" terimleri, vurgu farklarını bir kenara bırakacak olursak, benzer tarihî hadiseyi dile getirmektedirler.

Koloniyi "bir devletin nüfusunun bir bölümünü yerleştirmek için denizaşırı bir ülkeye sahip çıkması ve yurttaşlarını oraya iskân etmesi halinde meydana gelen yurt" veyahut "ülkesinden ayrılıp başka bir ülkeye yerleşmiş insan topluluğu veya bir ülkede bulunan yabancı uyruklu kişilerden oluşan topluluk" olarak tanımlayabiliriz (http://www.turkcebilgi.com/koloni/ansiklopedi#ansiklopedi). Mykenler uzak ülkelerde kurmuş oldukları şehirleri ikinci bir yurt (patris) kabul ediyorlardı (Mansel 1999: 161). Kaynakları kıt bir ülkede yaşayan Mykenler için kolonizasyon, her zaman doğal bir aktiviteydi (Tsetskhladze 2006: xxv).

Kıbrıs, M.Ö. 14. yüzyıldan itibaren Myken etkisine girmeye başlamış ve

Ortadoğu'da Myken ticareti ve ekonomik teşebbüsünün önemli bir merkezi haline gelmiştir (Alastos 1976: 27). Geç Bronz Dönemi, Ada için kültürler arası bir füzyon ve bir kaynaşma dönemini imlemektedir. Mykenlerin Kıbrıs'a varışı, Ada'nın kültürünü ve etnik kompozisyonunu önemli ölçüde dönüştürmüştür (Spyridakis 1974: 7). Deniz ticaretinin bir sonucu olarak Myken kolonistleri Kıbrıs'ta yerleşmeye başladı (Newman 1940: 21).

Myken sanatı Argolid'de yaratılmış ve onun ürünleri Myken dünyasının çevresine ihraç edilmiştir. Mykenler ve onların sanatlarının Akdeniz tarihinin ön planında ortaya çıktığı zamanda, az çok coğrafi, politik ve kültürel birlik olarak şekillenmiş bulunan Rodos ve diğer Ege ülkelerinden farklı olarak Kıbrıs, politik ve kültürel açıdan Yakın Doğu küresine aitti. M.Ö. 15. ve 16. yüzyıllarda oldukça gelişmesine rağmen, Ege kültürü, sadece Ege bölgesiyle sınırlandırılmıştı. Aynı dönemde Kıbrıs'la Girit arasında direkt bir temas yoktu. Kıbrıs'ın kuzey kıyısı boyunca bulunan merkezlerde az çok Orta Minos objelerinin bulunmasının nedeni, Ugarit'e giden Giritli denizciler tarafından bırakılan sıradan ithalat malları olarak açıklanmalıdır. M.Ö. 1400'lü yıllarda, Knossos[****] yağmasından hemen sonra Mykenler, Doğu'ya yeni bir pencere açtılar ve Doğu'nun zenginliği ve mükemmelliğiyle karşılaştılar. M.Ö. 1450-1400 yılları arasında Myken çömlekçiliği Kıbrıs dahil olmak üzere, Yakın Doğu'da ortaya çıkmaya başladı.

Ada'nın en ücra köşelerinde bile Myken çömlekleri Geç Bronz Dönemi II (Late Cypriot II M.Ö. 1475-1225)'ne ait mezarlarda çokça bulunmuştur. Alaşya (Enkomi) ve Kition gibi merkezlerde bu oran yüzde elliden daha çoktur (Mycenaean Art From Cyprus 1968: 1-2). Kaldı ki Mykenli tüccarlar da M.Ö. 1400'lerden itibaren Mora Yarımadası'nın kuzeydoğusundan Ada'yı düzenli bir şekilde ziyarete başlamışlardır. Bugün bile Ada'nın kuzey kıyısındaki bir şerit, eski çağlardan gelen Akhalıların anısına Akha kıyısı (Akamas Peninsula) olarak anılmaktadır. Zira yeni gelenler, kendi kullandıkları dili ve ticareti yaygınlaştıracak bir alfabe geliştirmişlerdir. Bunlar ayrıca çömlekçi çarkını da tanıtmış; çömlek üretmeye başlamış ve çömlekler de birçok ülkeye tüccarlar aracılığıyla pazarlanmıştır (http://www.odtu.edu.tr/~kktctntm/KKTC_tarihi_ ilkcag.html).

M.Ö. 1400-1200 yılları arasında Kıbrıs'ın bronz endüstrisine herhangi değerli bir katkı yapmaması tartışılmaktadır. M.Ö. 1200'den hemen sonra Egeliler tarafından metal endüstrisi canlandırılmış, yeni tip âletler, kaplar, silahlar çokça ve çeşitli olarak ortaya çıkmıştır. Bu dönemlerde (M.Ö. 1400'ler) zanaatkâr yetiştiren bölgesel okulların gelişmemesi düşünüldüğü zaman, Kıbrıslılar, bronzdaki yeni modayı öğrenmek için Mykenlileri beklemek zorunda kaldılar (Mycenaean Art From Cyprus 1968: 5-6).

[****] Knossos, Girit'te İlkçağ'dan kalma ünlü bir saraydır.

Kıbrıs'ta Myken çömleklerinin fazla olduğu, 19. yüzyılın sonlarında Furtwangler ve Löscke tarafından çoktan farkedilmişti. Bu araştırmacılar, Ada'ya dağılmış birçok koleksiyonun da olduğunu belirterek 37 Myken çömleği ve 3 buluntu yeri ortaya çıkarmışlardır. Fimmen, Ada'da 20 Myken çömleği buluntu yeri listelerken, Gjerstad ayrıca Kıbrıs'taki Egeli buluntuların 1000'in üzerinde olduğunu açıklamıştır. Daha sonra H.W. Catling ve A. Millett'in yaptığı çalışma göstermiştir ki Geç Bronz Dönemi II (LC II M.Ö. 1475-1225)'de Kıbrıs'a ithal edilen Myken çömleklerinin çoğu, kuzeydoğu Mora Yarımadası'nda üretilmiştir. Alaşya şehrinin keşfi, mezar yıkıntılarındaki Myken çömlekleri ile yerleşim tabakalarındaki Myken çömlekleri arasında kıyas yapılabilmesini sağlamıştır. Schaeffer'in Alaşya'daki çalışması, ithal Myken çömlekçiliğinde katman bilimine (stratigrafi) özellikle önem veren Dikaios'un çalışması ile tamamlanmıştır. Onun, iç katmanlardaki içerik ile ilgili çalışması, sadece hangi çömleğin hangi ortamda bulunduğunu göstermekle kalmayıp, aynı zamanda hangi Myken çömleklerinin ne kadar zaman kullanıldığını da açıklamaktaydı (Wijngaarden 2002: 125).

Karageorghis tarafından Kition'da yapılan kazılar, Myken taslarının hem cenaze törenlerinde hem de dinî uygulamalarda kullanıldığını ispatlamaktadır. En azından Myken çömlekçiliği açısından Alaşya ve Kition'a çok benzeyen, İsveçliler tarafından kazılmış bir yerleşim alanı bulunmuştur ve adı Hala Sultan Tekkesi'dir. Toumba tou Skourou kazısında bulunan kalıntılar, Ege'nin Kıbrıs'la olan ilişkisinin başlangıcındaki Minos çömleği ithalatını ispatlamaktadır. Kalavassos vadisi ve Güney Kıbrıs'ın merkezinin civarındaki bölgelerde yapılan saha çalışması, çok özel bir önem taşımaktadır. Kıbrıs'ta bulunan tüm Myken ve Minos çömlekleri ile ilgili yazılar, Paul Aström tarafından yayımlanmıştır. Bu yazılarda bulgular, Kıbrıs'ta Myken çömleklerinin dağılımı ile ilgili istatistiksel analizlere izin verecek biçimde değil, buluntu yeri ve boyanmış motiflere göre listeler halinde düzenlenmiştir (Wijngaarden 2002: 126).

Görüldüğü gibi, Geç Bronz Dönemi'nin Kıbrıs seramiğinde en önemli olayı, M.Ö. 1400'den hemen sonra çok miktarda Myken çanak-çömleğinin Kıbrıs'ta ortaya çıkmasıdır. Saf Myken formlarının dışında, Doğu'dan esinlenilmiş üçgen biçimli fincanlar, yatay kulpları ve mercek şeklinde gövdesi olan mataralar gibi birçok farklı form da bulunmaktaydı. Üzerinde simgeler (at arabası, savaşçılar, hayvanlar, kuşlar, balıklar...vb.) bulunan Myken seramiğinin çoğu Kıbrıs'ta bulunmuştur. Kıbrıs Müzesi, içlerinde birçoğu Alaşya mezarlığında bulunmuş büyük bir Myken çanak-çömleği koleksiyonuna sahiptir. İlk Myken göçmenleri, M.Ö. 1200'ler civarında Peloponnessos'tan gelirken yanlarında modada çok keskin bir tarz getirmişlerdir. Bu tarz daha da geliştirilip yeni şekiller ve Doğu'ya özgü temalarla sentezlenip uygulanmaya başlanmıştır. Son zamanlarda yapılan sistematik çalışmalar, bu tarzın,

Kıbrıs çömlekçiliğinin ve vazo boyamanın Geometrik Dönem'deki (M.Ö. 1050-750) evriminin temellerini attığını göstermiştir (Karageorghis 1991: 8).

Bu bağlam içinde, Doğu Akdeniz boyunca Geç Bronz Dönemi'nin son evrelerini kapsayan ana mesele, Kıbrıs'ın çok iyi seviyedeki organizasyonunun çöküşüyle ilgili olan nüfus hareketleridir. Birçok bilimadamı bu durumda, M.Ö. 12. yüzyılda Kıbrıs'a büyük oranda bir Myken göçü olduğunu savunmuştur. Bu göçmenlerin Geç Bronz II (Late Cypriot II M.Ö. 1475-1225) dönemindeki tahribattan ve hemen ardından yeniden yapılanmadan sorumlu olduklarına; ayrıca bu dönem Kıbrıs'ının arkeolojik kayıtlarında büyük bir etkisi olan kendi kültürlerinin birçok yönünü yanlarında getirdiklerine inanılır. Bunlar seramik kayıtlarındaki değişimler, yerel mimaride ve dinî uygulamalardaki değişimler, M.Ö. 11. yüzyılda adanın topraklarının geleneksel Geç Bronz Dönemi kullanımının büyük bir şekilde değiştirilerek yok edilmesini içerir (Steel 2004: 190).

Mykenler, büyük sayılarla Kıbrıs'a yerleşip kültürel ve politik olarak burada üstünlük sağladıktan sonra Ada'nın sadece nesnel kültüründe değişikliğe sebep olmadılar, aynı zamanda kendi dil ve dinlerini tanıttılar ve bu tarihsel dönemin temelindeki Kıbrıs kültürünün temelini de attılar (Treasures in the Cyprus Museum 1962: 3).

İlk Mykenli tüccarlar, doğuya yapılan ticaretin genişlediği M.Ö. 1400 yılları civarında Kıbrıs'ın güneydoğusuna yerleşmişlerdir. Bu alandaki şehirler refah içinde ve planlı bir şekilde büyümüşlerdir. Daha sonrasında bu şehirlerin etrafı surlarla çevrelenmiştir.

Kıbrıs'a yerleşen Myken tüccarları ve sanatkârlarının yerini M.Ö. 1230'larda ilk Akha göçmenleri almıştır. Mitolojiye göre, Ada'nın birçok yerinde koloniler kurmuşlardır. Bu, arkeolojik araştırmalar tarafından da onaylanmıştır. Bu tarz bir Akha (Achaean) kolonisinin adı Kourion'du; Herodotos'a göre Argiveler tarafından kurulmuştur. Bugün görebildiğimiz kalıntılar Roma zamanındandır. Başka bir koloni Palaipaphos, Tegea kralı Agapenor tarafından kurulmuştur. Homer tarafından bahsedilen Afrodit Tapınağı M.Ö. 13. yüzyılın sonlarında burada kurulmuştur. Bu tapınağın harabesi, son araştırmalar ile keşfedilmiştir. Myken göçmenleri; dillerini, yazılı metinlerini ve genel anlamda uygarlıklarını tanıtarak yavaş yavaş siyasi güç olmaya başlamışlardır (Karageorghis 1991: 2-3).

Harita: Myken Kolonileri

Ada'yı, yerel yönetim egemenliğine dayalı sosyal düzen (social order) anlayışında etkilemiş olan Mykenler (Alastos 1976: 31), Geç Bronz Çağı'nın sonuna kadar Ada'da yerel krallıklar kurmuşlardı (Robertson 1987: 15). Mykenlerin kurduğu bu krallıklar, Salamis, Soli, Marion, Paphos, Kurium'dur (Newman 1940: 23). Bu krallıklar veya koloniler arasında herhangi bir siyasi bağ mevcut olmadığı gibi, metropol ülkeyle de (Yunanistan) herhangi bir siyasi bağları bulunmadığını ve kendi hususi politiklarını takip ettiklerini söyleyebiliriz.

Sonuç

Kıbrıs, Doğu Akdeniz'de tecimsel ve jeostratejik bir üs yapısı olmasının yanında, Akdeniz havzası içindeki kültürel yapıların izlenebildiği önemli bir coğrafi mekândır.

Geç Bronz Dönemi (M.Ö. 1600-1050)'ne kadar Ada'nın özel tarihöncesi dönemleri boyunca kültürel çevre referansı olarak Doğu jeokültürel plakası adres gösterilmekteydi. Bu yüzden kültürel yapısının arka planında her zaman Suriye-Filistin, Mezopotamya, Mısır ve Küçük Asya (Asia Minor = Anadolu) ön plana çıkmaktaydı. Geç Bronz Dönemi ile birlikte Ada'nın kültürel ve siyasi tarihinde bir devrim yaşanmıştır. Bu devrim süreci ani ve sert tarihî olgular dizisi şeklinde olmayıp yavaş ve evrimsel bir süreç içinde M.Ö. 1400'lerden itibaren kendini hissettirmeye başlamıştır.

Bu bağlamda, Kıbrıs, Mykenler karşısında önemli bir kültür ve teknoloji

ithalatçısı ülke olurken Mykenler Kıbrıs'ın siyasal ve etnik yapısını değiştirmişler, ekonomik yapısını aktifleştirmişlerdir. Geç Bronz Dönemi'nde Ada'nın kültürel dokusu çeşitlilik kazanmış, Batı jeokültürel plakasının etkisi ve helenizasyon süreci de hissedilmeye başlanmıştır. Böylece Myken-Kıbrıs ilişkilerinin tarihî süreç içinde aydınlatılması, hem Ada'nın kültürel ve etnik yapısını hem helenizasyon ve kolonizasyon süreçlerini hem de Ada'nın özgül Demir Çağı (M.Ö. 1050 - M.S. 325) kültürünü kavramamızın önünü açacaktır.

Kaynakça

Aktüre, Sevgi (2003). *Anadolu'da Demir Çağı Kentleri*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Alastos, Doros (1976). *Cyprus in History, Second Printed,* London: Printed in Great Britain.

Biers, William R. (1996). *The Archaeology of Greec*e, London: Cornell University Press.

Brinton, Crane vd. (1964). Civilization in the West New Jersey: Prentice Hall İnc.

Karageorghis, Vassos. (1991). *Cyprus Museum and Archaelogical Sites of Cyprus*, Athens: Ekdotike Athenon S.A.

Leriou, Natasha (Anastasia). "Constructing an Archaeological Narrative: The Hellenization of Cyprus", (http://www.cypriotarch.gr/download/paper.pdf) Erişim Tarihi: 18.07.2011

Mallory, James P. (2002). *Hint-Avrupalıların İzinde*, Çev. Müfit Güney, Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

Mansel, Arif Müfit (1999). *Ege ve Yunan Tarihi*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Millas, Herkül (1999). Y*unan Ulusunun Doğuşu*,İstanbul: İletişim Yayınları.

Mycenaean Art From Cyprus (1968). Picture Book No.3, Nicosia: The Nicosia Printing Works by Chr. Nicolaou& Sons Ltd.

Newman, Philip (1940). *A Short History of Cyprus*, Great Britain: William Clowes & Sons Ltd.

Robertson,Ian (1987). *Cyprus,* Second Edition, London: A&C Black Publishers Ltd.

Spyridakis, Constantinos (1974). *A Brief History of Cyprus*, Nicosia: Zavallis Press Ltd.

Steel, Louise (2004). *Cyprus Before History, First Published,* London: Duckworth-Publisher.

Treasures in the Cyprus Museum (1962). *Picture Book 1*, Cyprus: By the Department of Antiquities.

Tsetskhladze, Gocha R. (2006). "Revisiting Ancient Greek Colonization", in Greek Colonization an Account of Greek Colonies and Other Settlements Overseas, ed. Gocha R. Tsetskhladze, Volume I Leiden-Boston: Printed by Brill: xxiii-lxxxiii.

Warren, Peter (1989). *The Aegean Civilizations from Ancient Crete to Mycenae*, Oxford: Phaidon Press Ltd.

Wijngaarden, Gert Jan Van (2002). *Use an Appreciation of Mycenaean Pottery in The Levant, Cyprus and Italy (M.Ö. 1600-1200),* Amsterdam: Amsterdam University Press.

http://www.odtu.edu.tr/~kktctntm/KKTC_tarihi_ilkcag.html , Erişim Tarihi: 13.10.2010.

http://www.turkcebilgi.com/koloni/ansiklopedi#ansiklopedi , Erişim Tarihi: 19.12.2010.

www.sanal.web.tr/genel-kultur/123689-deniz-kavimleri.html , Erişim Tarihi: 14.01.2012

Harita: http://explorethemed.com/Images/Maps/IACyprus936.jpg ,

Erişim Tarihi: 07.09.2011. (Not: Harita üzerinde amaca yönelik değişiklik yapılmıştır.)

Özet

Geç Bronz Döneminde Kıbrıs-Myken (Akha) İlişkileri

Kıbrıs Adası'nda ilk insan aktivitesi ve faaliyetine ait en erken kanıt Ada'nın güney kıyısında Akrotiri (Ağrotur) Yarımadası'nın epey ucunda bulunan bir yerleşim yerinden gelmiştir. Prehistorya kayıtları, Ada'da ilk insan izlerinin M.Ö.10.000-9.500 yıllarında görülmeye başladığını bilimsel olarak ortaya koymuştur. Bu tarih, Doğu Akdeniz'de Notufiyan (Nautifian) dönem ile çağdaştır.

İlk insanlarla birlikte tarihöncesi çağlar içinde Güneydoğu Anadolu, Irak ve Suriye'nin kuzeyi ve Akdeniz'in doğu kıyılarından akıp gelen gruplar Ada'da yaşamaya ve Ada'yı iskan etmeye başladılar. Ada'nın kültürel orijini böylece kendi içinde kayıtlı olmayıp özel bir evrimsel gelişimle ortaya çıkmamış, bunun yerine harici neolitik gruplar tarafından Ada'ya peyderpey taşınmıştır. Ada'ya akıp gelen bu kolonist gruplar beraberlerinde gelişmiş bir kültürde getirdiler.Tarımsal -ekonomik faaliyetleri, mimari form ve teknikleri anavatanlarıyla (Anadolu, Suriye, Filistin) bağıntı ve benzeşim içindeydi ve anavatanlarındaki kültürel değişimler göreli olarak Ada'ya yansıtılıyordu.Yani Ada'daki sosyal-ekonomik-kültürel oluşumların temel atıf grubu, Anadolu ve Levant diyebileceğimiz Doğu Akdeniz'dir. Mesela Ada'da, Anadolu menşeili olan tarihöncesinin önemli bir ekonomik metası obsidyene kolayca rastlanabilir ve bunun mimari formları Yakındoğu'da bulunan Tell Halaf, Byblos, Tepe Gawra, Jericho, Arpachiyah gibi yerleşim yerlerinin mimarisiyle mukayese edilebilir. Doğu kültürel referans alanıyla Ada'nın bu etkileşim süreci uzun tarihöncesi dönemler boyunca, Mykenlerin tarih sahnesine çıkışına kadar, devam etti.

Mykenler (Akhalar), Geç Bronz Dönemi'nde (M.Ö. 1600-1050) kolonizasyon programı çerçevesinde Kıbrıs'a sızmaya başladılar. Kültürel ve politik üstünlüğü elde ettikten sonra, hem Ada'nın nesnel kültürünü değişime uğratıp helenizasyon faaliyetlerini başlattılar hem de Kıbrıs'ın etnik yapısına katkıda bulundular. Bu çalışmamız, önceleri Doğu jeokültürel plakası etkisinde bulunan adanın, Myken kolonizasyonu bağlamında başka bir jeokültürel plakanın (Batı) etkisine girmeye başlaması tarihsel olgusuna ışık tutmaya çalışacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, Myken kolonizasyonu, koloni, helenizasyon, etnik yapı.

Abstract

Cyprus-Mycenae Relations in Late Bronze Age

The earliest evidence regarding first human activities in the island of Cyprus came from a residential place located at the far end of Akrotiri (Ağrotur) peninsula, at the southern shores of the island. Pre-historical records revealed that first human traces on the island dated back to 10.000-9.500 BC. This period is contemporary to the Natufian period in the Eastern Mediterranean region.

Together with the earliest people, groups flowing through the Southeastern Anatolia, North of Iraq and Syria, and the Eastern shores of Mediterranean began living in and settle down on the island. Thus, cultural origin of the island did not emerge via an intrinsic evolution; rather, it was gradually carried to the island via extrinsic Neolithic groups.

These colonizer groups also brought an advanced culture. Agricultural and economic activities, as well as architectural forms and techniques were in similitude with those of their motherland (Anatolia, Syria, Palestine); moreover, cultural changes in the motherland were reflected to the island gradually. In other words, main reference group of social-economic-cultural formations was the Eastern Mediterranean, which could be specified as Anatolia and Levant. For example, it is easy to find obsidian on the island, which was an important commercial material originated in Anatolia, and architectural forms were compared to those of the Near East, like Tell Halaf, Byblos, Tepe Gawra, Jericho, Arpachiyah. Throughout the long pre-historical times, the island's interaction period with the Eastern cultural referential premise continued until the emergence of Mycenaeans in history.

Mycenaeans (Achaeans) began to leak into the island of Cyprus in Late Bronze Age (1600-1050 BC) within the framework of colonization. After obtaining cultural and political domination of the island, they started Hellenization activities by changing the native culture, and contributed to the ethnic structure of Cyprus. This work aims at shedding light to the historical fact that the island, then under the influence of the Eastern geocultural zone, began to be influenced by another geocultural zone (West) through Mycenaean colonization.

Key words: Cyprus, Mycenaean colonization, colony, hellenization, ethnic structure.